
Jaarverslag 2011

RekenKamer
MAASTRICHT

Jaarverslag 2011 van de Rekenkamer Maastricht

1 Inleiding

In het verslagjaar heeft de rekenkamer twee rapporten gepresenteerd; één onderzoek werd afgerond, vijf onderzoeken zullen in 2012 worden afgerond. Daarnaast is een vooronderzoek verricht en een plan van aanpak geschreven ten aanzien van een onderzoeksonderwerp. Een toelichting vindt de lezer onder punt 3 Activiteiten.

2 Samenstelling

In het verslagjaar zijn er geen wijzigingen geweest in de samenstelling van de leden van rekenkamer. De rekenkamer bestaat uit de heer Mathijs Mennen, voorzitter, en de leden mevrouw Klaartje Peters, de heren Jan-Willem van Giessen, Ton Dreuw en Karel van der Esch. Mevrouw Marjolein Heesbeen vervult de functie van secretaris.

3 Activiteiten

3.1 Onderzoek

De belangrijkste doelstelling van de rekenkamer is de controlerende functie van de gemeenteraad te versterken en tegelijkertijd voor de inwoners van Maastricht zichtbaar te maken wat er terechtgekomen is van de beleidsvoornemens van de gemeente Maastricht. Die doelstelling werd eerst en vooral nagestreefd door het uitvoeren van zes onderzoeken.

De onderzoeken werden in werkgroepen, elk bestaande uit enkele leden, uitgevoerd. De secretaris maakte deel uit van één werkgroep.

Aan de voorzitter van de raad werd op 4 november 2011 het rapport **Grondbeleid gemeente Maastricht 2000-2010; voldoende grond voor discussie** aangeboden.

Gelet op de grote financiële en maatschappelijke impact en het gerapporteerde aanzienlijke verlies heeft de rekenkamer besloten onderzoek te doen naar het grondbeleid van de gemeente Maastricht in de periode 2000–2010. Nadruk van het onderzoek lag op de woningprogrammering. Centrale vraag hierbij was in hoeverre kaderstelling, uitvoering en verantwoording van het grondbeleid voor het aangekondigde verlies een verklaring bieden.

Grondbeleid dient een groot maatschappelijk belang en het vormt een belangrijk instrument voor de gemeente om diverse bestuurlijke doelen te bereiken. Het grondbeleid heeft daarnaast grote financiële betekenis en gemeenten kunnen veel geld verdienen of verliezen op opgebouwde grondposities. Een belangrijke aanleiding voor dit onderzoek was de in de raad van januari 2010 gepresenteerde herijking van het woningprogramma, die liet zien dat rekening gehouden moest worden met een negatief financieel effect voor de gemeente Maastricht van € 60 tot € 80 miljoen. In de gemeenteraadsvergadering van februari 2011 is het onvermijdbare verlies per ultimo 2010 vastgesteld op € 55,2 miljoen.

De belangrijkste conclusie is dat, ongeacht de economische en financiële crisis, het verlies op grondposities lager zou zijn geweest indien de gemeente:

- de risico's van het grondbeleid beter in kaart had gebracht en in het licht van deze risico's voor een gefaseerde aanpak had gekozen met tussentijdse evaluaties;

- de ambitieuze doelstellingen ten aanzien van de bevolkingsgroei frequenter had getoetst aan externe prognoses en aan de werkelijke ontwikkeling en op basis hiervan de doelstellingen had bijgesteld;
- deze bijgestelde doelstellingen sneller had vertaald naar het te voeren grondbeleid, dat wil zeggen in een bijstelling van de woningbouwprogrammering én de grondontwikkeling.

De rekenkamer constateert in haar onderzoek dat vanaf 2000 de gemeente proactief grondbeleid heeft ingezet. In de periode tot 2004 zijn op basis hiervan zeer aanzienlijke grondposities opgebouwd. In 2005 werd de nieuwe stadsvisie gepresenteerd die gebaseerd is op een bevolkingsgroei waarvoor de rekenkamer geen gedegen onderbouwing heeft kunnen vinden en die aanzienlijk hoger was dan de gangbare demografische inzichten.

De rekenkamer constateert daarnaast dat er in de periode 2000–2007 een kloof is ontstaan tussen ambitie en werkelijkheid. Daar waar de stadsvisie uitging van een groei tot 150.000 inwoners bleef het werkelijke inwonertal min of meer stabiel op 120.000 inwoners. Hierdoor kwam de woningbouw-programmering, die een brug moet slaan tussen werkelijkheid en ambitie, in een spagaat.

De raadsconferentie 'Krimpen aan de Maas?' uit 2007 markeert een punt waarbij binnen de gemeente duidelijk werd dat de eerder genoemde ambities en aannames over de bevolkingsgroei niet realistisch waren. Pas met de nota 'Herijking van de woningbouwprogrammering' uit 2010 werd het beleid daadwerkelijk omgebogen en de daaruit voortvloeiende taak van het OBM om gronden te verwerven en ontwikkelen herzien.

Het proactieve beleid, primair bedoeld om meer grip te krijgen op de realisatie van de programmering en om vanuit grondposities dekking te vinden voor infrastructurele werken, is in 2011 nog niet geëvalueerd hoewel er een evaluatie voor 2007 was toegezegd.

De rekenkamer stelt ook vast dat de gemeenteraad van Maastricht nooit een integrale nota grondbeleid heeft vastgesteld. Dit gemis is niet gecompenseerd door de paragrafen grondbeleid in de jaarlijkse programmabegroting en de jaarrekening. De raad mist daardoor een integraal toetsingskader voor het grondbeleid. Dit betekent dat de raad zijn kaderstellende en controlerende rol in het grondbeleid slechts beperkt heeft kunnen invullen. Daar kwam bij dat de informatievoorziening aan de raad in dit complexe dossier beperkt en deels gebrekkig was.

3.2 Lopend en gerealiseerd onderzoek en de onderzoeksagenda 2011

Op de onderzoeksagenda 2011 stonden de volgende voorgenomen en lopende onderzoeken:

- Grondbeleid gemeente Maastricht 2000-2010
- Effectiviteit subsidiebeleid: Trajekt onder de loep
- Re-integratiebeleid
- Winterland en het Maastrichtse evenementenbeleid
- Jaarrekening / Programmabegroting 2010 gemeente Maastricht
- Gebiedsontwikkeling en ondersteuning MVV
- Buurtgericht Werken

Daarvan is in 2011 het onderzoek naar het grondbeleid in de periode 2000-2010 van de gemeente Maastricht afgerond. De onderzoeken naar Winterland en het Maastrichtse evenementenbeleid, en naar het re-integratiebeleid verkeren in de afrondingsfase. Voorshands is besloten het onderwerp 'buurtgericht werken' niet te onderzoeken. De agenda voor 2012 staat in de vooruitblik in paragraaf 5.

3.3 Vergaderingen Rekenkamer Maastricht

In 2011 hield de rekenkamer twaalf plenaire vergaderingen. Hoofdpunten van bespreking waren de inhoud, bevindingen en voortgang van lopende onderzoeken. De contacten met de gemeenteraad, de kleine

rekeningcommissie, de gemeentesecretaris en het ambtelijk apparaat waren ook regelmatig onderwerp van bespreking.

Eveneens vonden er bijeenkomsten van de verschillende onderzoeksgroepen plaats en is er regelmatig contact geweest met de gemeentesecretaris, de kleine rekeningcommissie, de gemeentelijke contactpersoon van de rekenkamer en vakambtenaren over plannen van aanpak en lopend onderzoek.

3.4 Overige activiteiten

De verdere ontwikkeling en professionalisering van de rekenkamer kreeg vorm in het bijwonen van een aantal regionale vergaderingen met vertegenwoordigers van andere rekenkamer(commissie)s, georganiseerd door de NVRR en de Lokale Rekenkamer. De secretaris bezocht in dit kader o.a. de bijeenkomsten van de Kring Secretarissen van rekenkamer(commissie)s in Limburg. Ook woonden de leden van de rekenkamer bij toerbeurt de vergaderingen van de gemeenteraad en/of voor lopend onderzoek relevante commissievergaderingen bij.

Ook heeft de rekenkamer de doelstelling om de effectiviteit van de rapport te vergroten en mogelijkheden te benutten ten aanzien van contacten met en presentaties en kennisoverdracht in c.q. naar de raad.

3.5 Communicatie

Begin 2011 heeft de rekenkamer een geheel vernieuwde, website in gebruik genomen. Op de website staat onder meer de oproep aan mensen om ideeën voor onderzoek aan te dragen. Van deze mogelijkheid is een aantal keer gebruik gemaakt, maar dat heeft nog niet geresulteerd in nieuwe onderzoeksonderwerpen. Alle door de rekenkamer gepubliceerde documenten, onderzoeken, plannen van aanpak, persberichten e.d. zijn terug te vinden op de website. Met de publicatie van de onderzoeksrapporten ondersteunt de rekenkamer het werk van de gemeenteraad en nodigt in het verlengde daarvan de burgers uit te reageren. Aansluitend aan de aanbieding van het rapport Grondbeleid gemeente Maastricht 2000-2010 op 4 november 2011 is een persconferentie georganiseerd.

In 2011 heeft tweemaal overleg met de Kleine rekeningcommissie van de gemeenteraad plaatsgevonden.

Met de gemeentesecretaris, zowel de heer J. Nauta als zijn opvolger de heer P. Buijtels, sprak de rekenkamer over de plannen van aanpak voor voorgenomen onderzoek, lopend onderzoek en over de onderzoeksagenda. De samenwerking met de ambtelijke organisatie is goed en prettig verlopen. De samenwerking met de procescoördinator bevorderde een snelle informatie-uitwisseling .

De in 2010 reeds aan de burgemeester in zijn hoedanigheid van voorzitter van de gemeenteraad aangeboden onderzoeksrapporten Kandidaatstelling Maastricht Culturele Hoofdstad 2018 en Burgerinitiatieven zijn respectievelijk op 18 januari en 23 maart 2011 door de rekenkamer toegelicht voor de betreffende raadcommissies. Een toelichting heeft in december 2011 plaatsgevonden op het in november daaraan voorafgaand aangeboden rapport Grondbeleid gemeente Maastricht 2000-2010.

4 Middelen

Financiële verantwoording 2011

Kosten per onderzoek

Onderzoekskosten 2011												
	Plenair overleg	Burgerinitiatieven	Program-mabegroting	MVV	Kandidaatstelling MCH2018	Grond-beleid	Winterland	Re-integra-tiebeleid	Subsidie-beleid/ Trajekt	Buurtge-richt werken (vooronder-zoek)	Secr. algemeen	Totaal 2011
2011	28.743	591	7.378	10.156	1.245	30.525	20.683	2.105	560	920	16.502	119.408
2010		6.379	825		13.138	32.673	1.738	188	250			
totaal		6.970	8.203	10.156	14.383	63.198	22.421	2.293	810	920		
Bijkomende kosten												2.386
Totaal kosten 2011												121.794
Beschikbaar budget												130.000

De kosten van de secretaris zijn zoveel mogelijk toegerekend aan de onderzoeken.

5 Vooruitblik: onderzoeksagenda 2012 e.v.

De Rekenkamer heeft nog een vijftal onderzoeken onder handen die in de loop van het jaar 2012 zullen worden afgerond. Vooral nog zal de rekenkamer na afronding van deze vijf onderzoeken in ieder geval het volgende onderwerp gaan onderzoeken.

Buurtplatformbudgetten.

De rekenkamer is in 2011 benaderd door een aantal raadsleden met het verzoek een onderzoek te willen starten naar de besteding van de gelden die de buurtplatforms ter beschikking hebben. Er bestaat geen duidelijk inzicht in besteding van deze buurtplatformgelden. De rekenkamer is gevraagd te willen kijken naar het systeem: hoe de controle werkt en naar de doelmatigheid van de besteding van de budgetten in relatie met de subsidieverordening. De vraag bestaat of er niet veel te veel geld wordt besteed aan zaken waarvoor het eigenlijk niet bedoeld is. Momenteel bestaat een deel van de subsidie ook uit bijdragen door de woningbouwverenigingen, en zogenaamde Vogelaargelden. Inmiddels is door een burger bij de gemeenteraad en de rekenkamer geklaagd over de besteding van de gelden. Zogeheten Vogelaargelden waren bedoeld om noden op te lossen en daartoe worden ze mogelijk niet altijd aangewend. In februari 2012 heeft de raadscommissie Stadsontwikkeling, Milieu en Mobiliteit formeel een verzoek neergelegd bij de rekenkamer om hiernaar onderzoek te doen.

In het voorjaar van 2012 zal een aantal nieuwe onderzoeksonderwerpen worden geselecteerd. Maar de Rekenkamer wil ook enige ruimte houden op de onderzoeksagenda om in te kunnen gaan op een verzoek uit de gemeenteraad of de bevolking om een bepaald onderzoek te doen.

Maastricht, maart 2012

G.M.M.W. Mennen RA (voorzitter)